

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ

Члан 1.

У Закону о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон, 6/20, 52/21, 129/21, 129/21 – др. закон и 92/23), у члану 26. став 3. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета”.

Члан 2.

У члану 28. ст. 1. и 2. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета”.

Члан 3.

У члану 49. ст. 8. и 9. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета”.

Члан 4.

У члану 52. став 1. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета и оцене из владања”, а иза речи: „грађанског васпитања”, речи: „и оцене из владања,” бришу се.

Члан 5.

У члану 53. ст. 1. и 2. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета”.

Члан 6.

У члану 71. речи: „изборних програма” замењују се речима: „изборних предмета”.

Члан 7.

Члан 22. Закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 92/23) престаје да важи.

Члан 8.

Закључно са школском 2027/2028. годином у школи се полаже матурски испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, у складу са овим законом и Законом.

Почев од школске 2028/2029. године у школи се полажу стручна, уметничка и општа матура, у складу са овим законом и Законом.

Члан 9.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању садржан је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Предлогом закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању (у даљем тексту: Закон), чији је Нацрт припремило Министарство просвете, предвиђа одредбе које се односе на рокове полагања завршног испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у трогодишњем трајању, матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, завршног испита средњег стручног образовања и васпитања и стручне, уметничке и опште матуре.

Такође, врши се термилошко усклађивање са Законом о основама система образовања и васпитања, као и допуна тог закона, која се односи на институте који су прописани Законом о основама система образовања и васпитања. Усклађивање се врши, с обзиром на то да је основни текст Закона о средњем образовању и васпитању донет 2013. године, а основни текст Закона о основама система образовања и васпитања донет 2017. године, те се указала потреба за усклађивањем текстова оба закона.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона предложена је измена члана 26. Закона, тако што је у ставу 3. извршено термилошко усклађивање са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборни програм” замењене су речима „изборни предмет”.

Чланом 2. Предлога закона предвиђена је измена члана 28. Закона, тако што је у ст. 1. и 2. тог члана извршено термилошко усклађивање са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборни програм” замењене су речима „изборни предмет”.

Чланом 3. Предлога закона предвиђена је измена члана 49. Закона, тако што је у ст. 8. и 9. тог члана извршено термилошко усклађивање са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборних програма” замењене речима „изборних предмета”.

Чланом 4. Предлога закона предвиђена је измена члана 52. Закона, тако што је у ставу 1. тог члана извршено термилошко усклађивање са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборних програма” замењене речима „изборних предмета”.

Чланом 5. Предлога закона предвиђена је измена у члану 53. Закона, тако што је у ст. 1. и 2. тог члана извршено термилошко усклађивање са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборних програма” замењене речима „изборних предмета”.

Чланом 6. Предлога закона предвиђена је измена у члану 71. Закона ради термилошког усклађивања са Предлогом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, и речи „изборних програма” замењене речима „изборних предмета”.

Чланом 7. Предлога закона прописује се престанак важења одредбе члана 22. Закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 92/23).

Чланом 8. Предлога закона предложена је одредба којом је усклађен режим полагања опште, стручне и уметничке матуре у средњем образовању, са одредбама Предлога закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања. Предуслов за квалитетно спровођење испита којима се завршава средње образовање (државне матуре) је да се у потпуности обезбеде услови за њихово спровођење. У претходном периоду обављени су многобројни различити послови и активности у циљу обезбеђивања услова за спровођење државне матуре: измењени су прописи из области образовања ради дефинисања послова Центра за испите при Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања, припремљени су задаци из предмета који се полажу на државној матури, обављени разговори са ректорима и деканима, спроведене пробе полагања државне матуре кроз које су наставници и ученици свих средњих школа упознати са начином и процедурама спровођења државне матуре, са тестовима, све активности су представљене у медијима и свакодневно се ради на наведеним пословима. Ипак, да би државна матура била спроведена у пуном капацитету и омогућила остваривање свих права кандидата који приступе полагању и свих функција матурског испита (сертификациони, селекциони и евалуативни), потребно је спровести додатне послове у наредном периоду. Потребно је ојачати капацитете Центра за испите (просторне, кадровске и материјалне), на чему је досад урађено доста, али је потребно уложити и додатне напоре. Затим, да би се остварила права из Закона о средњем образовању и васпитању о упису на високошколску установу без полагања пријемног испита после положене државне матуре, неопходно је било да се по Закону о високом образовању високошколске установе изјасне који се испити са опште, стручне и уметничке матуре вреднују приликом уписа на студије и критеријуме на основу којих се обавља класификација и избор кандидата за упис на студије, до 31. августа 2022. године, што већина високошколских установа није испоштовала у задатом року. Већина високошколских установа које први пут уводе испите склоности нису јавно објавиле шта ти испити подразумевају нити шта је садржај тих испита. Такође, софтвер који израђује Comtrade, чија је улога да подржи све послове везане за спровођење државне матуре и упис ученика на високошколске установе, још увек је у фази развоја и повезивања са регистрима који се воде у оквиру ЈИСП-а, где се свакодневно решавају ситуације које отежавају рад софтвера. Збирке задатака чији је циљ вежба и помоћ ученицима у припреми државне матуре су још увек у припреми, ради се

на одабиру задатака који би постигнућа ученика у средњем образовању најрелевантније проверили. Припрема збирки је такође у надлежности Центра за испите и потребна су финансијска средства, која ће бити обезбеђена у Закону о буџету Републике Србије за одређену годину. Припремају се и подзаконски акти и упутства за детаљно упознавање свих учесника о свим процедурама и активностима у спровођењу државне матуре, кроз родитељске састанке, састанке са ученицима и обуку наставника за спровођење државне матуре. Истовремено се анализирају и питања ко ће штампати тестове, како и где ће се паковати и дистрибуирати по школама и колика је цена обављања тих послова. Имајући у виду све наведене разлоге, предлаже се да се закључно са школском 2027/2028. годином у школи полаже матурски испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, у складу са овим законом и законом, а почев од школске 2028/2029. године у школи се полажу стручна, уметничка и општа матура, у складу са овим законом и законом. До тог тренутка ће се непрекидно обављати сви послови припреме полагања државне матуре и обавиће се и додатна пробна тестирања за ученике који ће и полагати државну матуру, са припремљеним збиркама и логистиком која прати спровођење државне матуре, у циљу што квалитетније припреме свих учесника. Обављени су и састанци са свим директорима средњих школа, који су обавезани да континуирано обављају састанке са запосленима, у сврху припреме за спровођење државне матуре. Наставља се и сарадња са високошколским установама и додатно уређивање свих аката који се примењују у поступку спровођења државне матуре.

Чланом 9. Предлога закона предвиђено је ступање на снагу Закона осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна средства у буџету Републике Србије.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

У складу са одредбама члана 40. став 2. и члана 46. став 6. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 – др.уредба), уз Нацрт закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању, Анализа ефеката закона није приложена уз остале документе приликом слања на мишљење Републичком секретаријату за јавне политике. Републички секретаријат за јавне политике је мишљењем број: 011-00-85/2023-02 од 17. јула 2023. године закључио да не треба да се приложи извештај о спроведеној анализи ефеката, с обзиром на то да се врши усаглашавање са Нацртом закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, уз који је достављен извештај о спроведеној анализи ефеката прописа.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Када се ради о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању, измене и допуне које су предложене усаглашене су са изменама и допунама које су предложене у Предлогу закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, за који је предложено да буде донет по хитном поступку и заједно са њим чине пакет измена, које су везане за одлагање спровођења стручне, уметничке и опште матуре.

Недоношење Закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању по хитном поступку могло би да проузрокује штетне последице по рад органа и установа у средњем образовању и васпитању, које не би успеле да обаве благовремено све припреме за спровођење државне, стручне и уметничке матуре.

Такође, недоношење овог закона по хитном поступку произвело би штетне последице по рад Министарства просвете, које не би имало основ да донесе одговарајуће измене и допуне подзаконских аката који су неопходни за почетак нове школске године у установама средњег образовања и васпитања, а који су везани за измену одредби о државној, стручној и уметничкој матури.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ ОДНОСНО ДОПУЊУЈУ

Облици образовно-васпитног рада

Члан 26.

Обавезни облици образовно-васпитног рада за редовног ученика су: настава - теоријска, практична и вежбе, додатна, допунска настава и пракса када су одређени планом и програмом наставе и учења, припремна настава и друштвено-корисни рад ако се у току школске године укаже потреба за њим.

Обавезни облици образовно-васпитног рада за ванредног ученика могу бити: настава, припремни и консултативно-инструктивни рад.

Ученик обавезно бира са листе ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА верску наставу или грађанско васпитање.

Факултативни облици образовно-васпитног рада су: настава језика националне мањине са елементима националне културе, другог, односно трећег страног језика и предмета потребних за даље школовање, стручно оспособљавање или развој ученика и ваннаставни облици – хор, оркестар, позориште, екскурзија, културно-уметничке, техничке, проналазачке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге активности.

Факултативни облици образовно-васпитног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде.

Време које ученик проводи у школи

Члан 28.

Време које ученик проводи у школи изражено је у сатима и обухвата часове обавезних предмета и ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА и активности.

У гимназији ученик може да има до 27 сати обавезних предмета и ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА наставе недељно, у стручној и уметничкој школи до 28 сати, осим у школи која остварује програме балетског образовања, где ученик може да има до 34 сата.

Када је ученик школе из става 2. овог члана припадник националне мањине који стиче образовање на језику националне мањине, односно двојезично или на српском језику, има до два сата наставе недељно више.

Ученик може да има до три часа изборних активности недељно.

Час теоријске наставе и вежби траје 45 минута, а практичне наставе 60 минута.

Настава може да буде организована у блоковима.

У школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом планом и програмом наставе и учења може се прописати краће трајање часа уз сагласност Министарства.

У недељни број сати из става 2. овог члана не урачунава се трајање допунске и додатне наставе и часа одељенског старешине.

Успех ученика и оцена

Члан 49.

Успех ученика оцењује се из предмета и владања.

Оцењивање је јавно и свака оцена мора одмах да буде образложена ученику.

Ученик се оцењује најмање три пута у полугодишту. Изузетно, уколико је недељни фонд наставног предмета један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.

У току школске године оцењивање је описно и бројчано и врши се на основу праћења напредовања ученика у савлађивању школског програма, а на основу исхода и стандарда постигнућа. Закључна оцена из предмета јесте бројчана и изводи се на крају првог и другог полугодишта. Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом коме су током образовања прилагођавани циљеви и исходи учења оцењује се у складу са њима.

Бројчане оцене ученика у појединим наставним предметима су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1). Оцена недовољан (1) није прелазна.

Ученик који на крају школске године има прелазне оцене из сваког наставног предмета прелази у наредни разред.

У школама које остварују посебан или међународни програм, за које Министарство утврди да остваривање тог програма обезбеђује остваривање стандарда за завршетак средњег образовања и васпитања и за које школа која их остварује поседује сертификат међународно признатог удружења школа које остварују исти програм, ученик се оцењује у складу са програмом који се остварује.

Успех ученика из ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА верска настава и грађанско васпитање оцењује се описно.

Оцена из ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА, изузев верске наставе и грађанског васпитања, је бројчана и утиче на општи успех ученика.

Владање ученика оцењује се бројчано у току првог и другог полугодишта и на крају школске године и утиче на општи успех.

Ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту из владања.

Закључна оцена из владања изражава се бројчаном оценом и то: примерно (5), врло добро (4), добро (3), задовољавајуће (2) и незадовољавајуће (1) и утиче на општи успех ученика.

Владање ванредног ученика не оцењује се.

Закључну оцену на предлог предметног наставника и оцену из владања на предлог одељењског старешине утврђује одељењско веће.

Начин, поступак и критеријуме оцењивања успеха из појединачних предмета и владања и друга питања од значаја за оцењивање, прописује министар.

Општи успех ученика

Члан 52.

Општи успех ученика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине прелазних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета, ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА И ОЦЕНЕ ИЗ ВЛАДАЊА, изузев верске наставе и грађанског васпитања и оцене из владања, и то:

- одличан успех - ако има средњу оцену најмање 4,50;
- врло добар успех - ако има средњу оцену од 3,50 закључно са 4,49;

- добар успех - ако има средњу оцену од 2,50 закључно са 3,49;
- довољан успех - ако има средњу оцену до 2,49.

Оцене из факултативних предмета не утичу на општи успех ученика.

*Напредовање ученика***Члан 53.**

Ученик је завршио разред када на крају школске године има прелазне оцене из свих обавезних предмета и ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА који се оцењују бројчано.

Редовни ученик понавља разред када на крају другог полугодишта има три или више непрелазних оцена из обавезних предмета и ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА који се оцењују бројчано, када не положи поправни испит у прописаним роковима, а у школи која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања ако добије непрелазну оцену из главног предмета на годишњем испиту.

Редовни ученик има право једанпут да понови разред у току школовања.

*Евиденција о успеху ученика***Члан 71.**

Евиденцију о успеху ученика чине подаци којима се утврђује постигнут успех ученика у учењу и владању и то: оцене у току класификационог периода, закључне оцене из обавезних предмета, ~~изборних програма~~ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА и владања на крају првог и другог полугодишта, закључне оцене на крају школске године, оцене на матури и завршном испиту и подаци о издатим ђачким књижицама, сведочанствима и дипломама, уверењима о успеху ученика и дипломама за изузетан успех, као и о оценама постигнутим на испитима.

ЧЛАН 7.

ЧЛАН 22. ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС”, БРОЈ 92/23) ПРЕСТАЈЕ ДА ВАЖИ.

ЧЛАН 8.

ЗАКЉУЧНО СА ШКОЛСКОМ 2027/2028. ГОДИНОМ У ШКОЛИ СЕ ПОЛАЖЕ МАТУРСКИ ИСПИТ ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИ ЗАВРШАВАЈУ СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ У ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ, У СКЛАДУ СА ОВИМ ЗАКОНОМ И ЗАКОНОМ.

ПОЧЕВ ОД ШКОЛСКЕ 2028/2029. ГОДИНЕ У ШКОЛИ СЕ ПОЛАЖУ СТРУЧНА, УМЕТНИЧКА И ОПШТА МАТУРА, У СКЛАДУ СА ОВИМ ЗАКОНОМ И ЗАКОНОМ.

ЧЛАН 9.

ОВАЈ ЗАКОН СТУПА НА СНАГУ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада
Обрађивач: Министарство просвете

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању

A Draft Law on Amendments to the Law on Secondary Education

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум),

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа,

Споразум, Наслов VIII Политике сарадње, Члан 102. Образовање и стручно оспособљавање

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,

Општи рок утврђен чланом 72. Споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,

Потпуно

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

/

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

/

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Не

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

У поступку израде предметног материјала није била консултована Европска комисија, односно друга стручна тела Европске уније.